

Εισαγωγή

Το οικογενειακό περιβάλλον αποτελεί το πρωταρχικό πλαίσιο για την ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση του εφήβου και η οικογενειακή ζωή αναγνωρίζεται, όλο και περισσότερο, ως ο σημαντικότερος μηχανισμός μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η υγεία και η ευεξία όλων των ατόμων.¹ Πλήθος ερευνών συγκλίνουν στο ότι, τόσο η δομή της οικογένειας, όσο και οι διαφορετικές δυναμικές και σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα σε αυτήν, και κυρίως η επικοινωνία με τους γονείς, είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη του εφήβου, τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία του και την εξέλιξη του στη μετέπειτα ζωή.^{2,3}

Πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 4.141 μαθητών ηλικίας 11, 13 και 15 ετών ρωτήθηκαν το 2014 σχετικά με τη δομή της οικογένειάς τους, τις σχέσεις με τους γονείς αλλά και την επίδραση της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην οικογενειακή τους ζωή. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται ακολούθως για το σύνολο των μαθητών, ανά φύλο, ηλικία και, όπου είναι δυνατόν, διαχρονικά. Σχολιάζονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές διαφορές (επίπεδο σημαντικότητας $p < 0,01$).

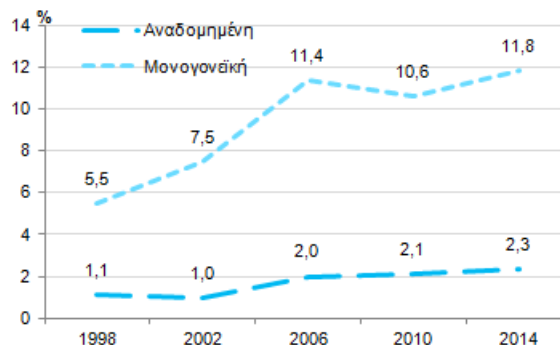
Δομή οικογένειας - Εθνικότητα

Η δομή της οικογένειας των εφήβων διερευνήθηκε μέσα από ερώτηση σχετικά με τα ενήλικα άτομα που μένουν μόνιμα κάτω από την ίδια στέγη. Ποσοστό 84,8% των μαθητών ανέφεραν το 2014 ότι ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς, ένας στους 8 (11,8%) ζει σε μονογονεϊκή οικογένεια (μόνο πατέρας ή μητέρα), ενώ το 2,3% ζουν σε αναδομημένη οικογένεια (ένας βιολογικός κι ένας μη-βιολογικός γονέας). Σε διευρυμένη οικογένεια (γιαγιά ή/και παππούς μαζί στο σπίτι) ζει ένας στους 6 εφήβους (18,0%).

Διαχρονικά, μεταξύ του 1998 και του 2014 έχει διπλασιαστεί το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι ζουν σε μονογονεϊκή (5,5% και 11,8%, αντίστοιχα) ή αναδομημένη (1,1% και 2,3%, αντίστοιχα) οικογένεια. Ωστόσο, τα ποσοστά και των δύο αυτών μορφών οικογένειας δεν έχουν μεταβληθεί σημαντικά από το 2006 κι έπειτα (Γράφημα 1). Το ποσοστό της διευρυμένης οικογένειας, ενώ είχε μειωθεί σημαντικά από το 2002 στο 2010 (από 21,3% σε 16,7%, αντίστοιχα), το 2014 παρουσίασε τάση αύξησης (18,0%), ωστόσο όχι σημαντική.

Οι μαθητές ρωτήθηκαν για τον τόπο γέννησής τους και για την εθνικότητα των γονιών τους.⁴ Το 2014, στη συντριπτική πλειονότητά τους (95,3%) ανέφεραν ότι έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα, ενώ τρεις στους 4 (76,9%) ανέφεραν ότι και οι δύο γονείς τους έχουν ελληνική εθνικότητα. Ένας στους 4 εφήβους απάντησε ότι έχει τουλάχιστον ένα γονιό αλλοδαπής εθνικότητας (23,1%, και 12,1% κι οι δυο γονείς αλλοδαποί) σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό τη μητέρα (19,5%, έναντι 15,6% του πατέρα). Διαχρονικά, αυξάνεται το ποσοστό των μαθητών με γονιό αλλοδαπής εθνικότητας.

Γράφημα 1. Έφηβοι που απάντησαν ότι ζουν σε μονογονεϊκή* ή αναδομημένη** οικογένεια, διαχρονικά (%)

* Μόνο πατέρας ή μητέρα.

** Ένας βιολογικός κι ένας μη-βιολογικός γονέας.

Πηγή: ΕΠΙΦΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών - HBSC/WHO, 2014

¹ Pedersen JM, Granada MC, Moreno MC & Smith R. Life circumstances of young people: Family. In: Currie C, Roberts C, Morgan A, Smith R, Settertobulte W, Samdal O & Barnekow Rasmussen V. Young People's Health in Context, Health Behaviour in School-aged Children study: International Report from the 2001/2002 Survey. *Health Policy for Children and Adolescents, No. 4*. Copenhagen, Denmark: WHO Regional Office for Europe; 2004a.

² Collins WA & Steinberg L. Adolescent development in interpersonal context. In: Damon W (Series eds.) & Eisenberg N (Vol. Ed.). *Handbook of Child Psychology* (5th ed.). New York: Wiley; 2006. pp. 1005-1052.

³ Collins WA & Laursen B. Parent-adolescent relationships and influences. In: Lerner R & Steinberg L (eds.). *Handbook of adolescent psychology*. New York: Wiley; 2004. pp. 331-361.

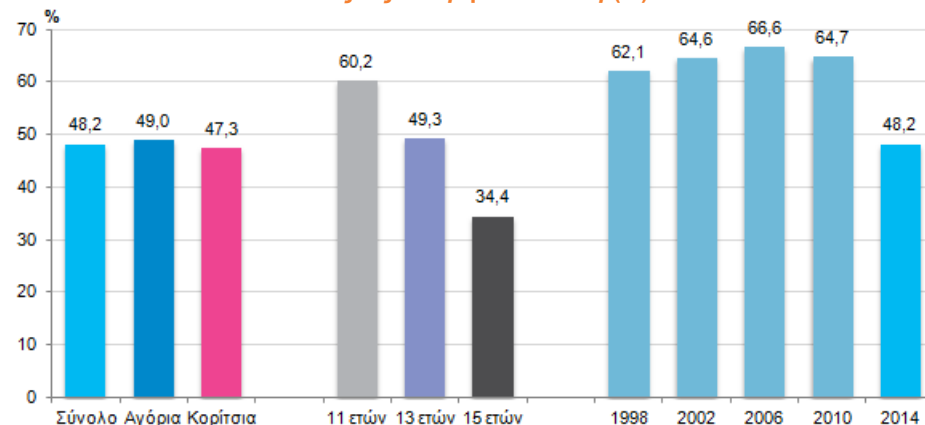
⁴ Στις έρευνες 2006 και 2010, οι μαθητές ρωτήθηκαν αν «Η/Ο μητέρα/πατέρας τους είναι Ελληνίδα/Ελληνας», ενώ στην έρευνα του 2014, αν «Η/Ο μητέρα/πατέρας τους έχει γεννηθεί στην Ελλάδα»

Οικονομική κατάσταση οικογένειας

Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας διερευνήθηκε με ερώτηση που ζητούσε από τους μαθητές να την αξιολογήσουν σε μια κλίμακα από *πολύ καλή* έως *καθόλου καλή*. Σχεδόν οι μισοί έφηβοι (48,2%) απάντησαν το 2014 ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ήταν *καλή* ή *πολύ καλή*, το 37,3% την τοποθέτησε στο *μέσο όρο*, ενώ *όχι πολύ* -ή *καθόλου καλή* την αξιολόγησε το 14,5%.

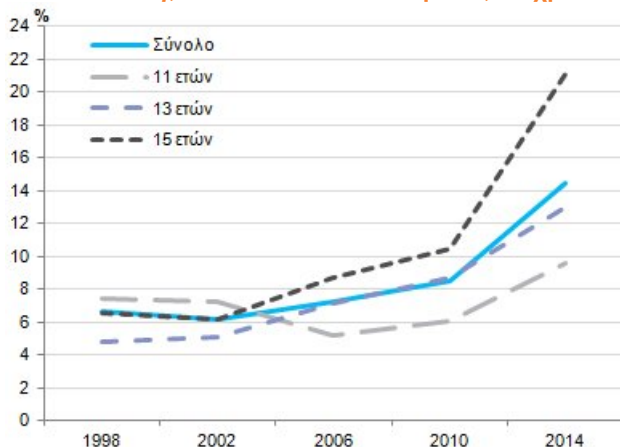
Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, σε μεγαλύτερο ποσοστό οι 11χρονοι (60,2%) χαρακτήρισαν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *καλή* ή *πολύ καλή* συγκριτικά με τους 13χρονους (49,3%) και τους 15χρονους (34,4%). Δεν υπήρξαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων (Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Έφηβοι που αξιολόγησαν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *καλή* ή *πολύ καλή* (%)

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

Γράφημα 3. Έφηβοι που αξιολόγησαν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *όχι και τόσο* -ή *καθόλου καλή*, στο σύνολο και ανά ηλικία, διαχρονικά (%)

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

Διαχρονικά, από το 1998 στο 2006 παρατηρήθηκε τάση αύξησης του ποσοστού των εφήβων που θεωρούσαν την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους ως *καλή* ή *πολύ καλή*, ενώ τα επόμενα χρόνια το ποσοστό μειώθηκε με το 2014 να φτάνει στα χαμηλότερα επίπεδα από την αρχή της διεξαγωγής της έρευνας (Γράφημα 2).

Το 2014 αυξήθηκε το ποσοστό των εφήβων όλων των ηλικιών, που απαντούν ότι είναι σε οικογένεια με *όχι και τόσο* -ή *καθόλου καλή* οικονομική κατάσταση. Από τις διαχρονικές αναλύσεις στις τρεις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, προκύπτει ότι η αίσθηση περί *όχι και τόσο* -ή *καθόλου καλής* οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς γίνεται εντονότερη με την αύξηση της ηλικίας, με το ποσοστό των 15χρονων να διπλασιάζεται μεταξύ 2010 και 2014 (Γράφημα 3).

Εργασιακή κατάσταση γονέων

Στην πλειονότητά τους οι έφηβοι ανέφεραν το 2014 ότι οι γονείς τους εργάζονται, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό ο πατέρας (87,6%) από ό,τι η μητέρα (65,6%). Ποσοστό 56,8% των εφήβων ανέφεραν ότι εργάζονται και οι δύο γονείς τους, ενώ το 14,6% είχε τουλάχιστον ένα γονιό άνεργο (δεν εργάζεται και είναι προς αναζήτηση εργασίας). Ως συνηθέστερους λόγους για το ότι δεν εργάζονταν οι γονείς, οι έφηβοι ανέφεραν – για μεν τον πατέρα – την ανεργία (43,1%) και τη συνταξιοδότηση (24,8%), – για τη δε μητέρα – την φροντίδα άλλων απόμων ή/και του νοικοκυριού (56,6%) και την ανεργία (24,4%).

Διαχρονικά, αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των εφήβων που αναφέρουν ότι οι γονείς τους είναι άνεργοι· το ποσοστό των εφήβων που ανέφεραν το 2014 ότι ο πατέρας ή/και η μητέρα δεν εργαζόταν και έψαχνε για δουλειά ήταν διπλάσιο (14,6%) συγκριτικά με το 2010 (6,8%) και πενταπλάσιο συγκριτικά με το 2002 (3,2%).

Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην οικογένεια των εφήβων

Οι έφηβοι ρωτήθηκαν το 2014 σχετικά με τις επιπτώσεις που η πρόσφατη οικονομική κρίση στην Ελλάδα επέφερε στους ίδιους και στην οικογένειά τους. Αναλυτικά οι απαντήσεις των μαθητών, στο σύνολο, ανά φύλο και ηλικία παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Απαντήσεις των εφήβων σχετικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, στο σύνολο, ανά φύλο και ηλικία (%)

	Σύνολο	Αγόρια	Κορίτσια	11 ετών	13 ετών	15 ετών
Σταμάτησαν να πηγαίνουν διακοπές ή ταξίδια	27,9	25,2	30,5	15,6	29,2	39,3
Δημιούργησε εντάσεις και καυγάδες μέσα στην οικογένεια	27,3	23,2	31,3	14,0	27,3	41,0
Τουλάχιστον ένας γονιός έμεινε άνεργος	21,3	21,9	20,8	17,8	21,3	25,1
Σταμάτησαν τα φροντιστήρια/ ιδιαίτερα μαθήματα	10,5	10,9	10,0	5,8	10,2	15,6
Χρειάστηκε να μετακομίσουν σε άλλη περιοχή ή μαζί με συγγενείς	8,2	9,4	7,0	8,9	7,0	8,7
Τους λείπουν χρήματα για να αγοράσουν τρόφιμα	5,4	4,7	6,2	3,6	5,3	7,5
Χρειάστηκε να αλλάξουν σχολείο (από ιδιωτικό σε δημόσιο)	3,1	3,5	2,7	2,6	3,9	2,6

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

Οι συνέπειες της κρίσης που αναφέρθηκαν συχνότερα από τους εφήβους ήταν η αδυναμία της οικογένειάς τους να πάει διακοπές ή/και ταξίδια (27,9%), η δημιουργία εντάσεων και καυγάδων στην οικογένεια (27,3%) και το ότι τουλάχιστον ένας από τους δύο γονείς τους έχασε τη δουλειά του (21,3%).

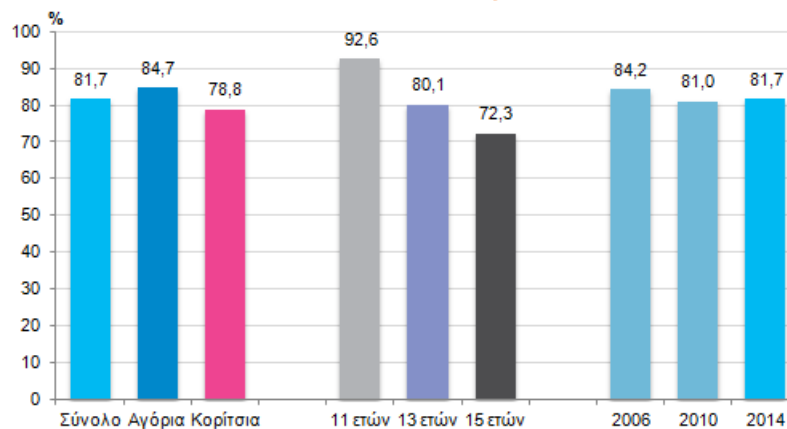
Γενικά, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία έφηβοι βιώνουν ή αντιλαμβάνονται σε υψηλότερο ποσοστό τις πιθανές συνέπειες της οικονομική κρίσης, συγκριτικά με τους μικρότερους. Επιπλέον, περισσότερα κορίτσια από ό,τι αγόρια αντιλαμβάνονται τις εντάσεις μέσα στην οικογένεια και την αδυναμία της οικογένειας να κάνει διακοπές και ταξίδια (Πίνακας 1).

Οικογενειακές σχέσεις κι επικοινωνία

Ικανοποίηση από τις σχέσεις στην οικογένεια

Οι έφηβοι ρωτήθηκαν για το βαθμό στον οποίο είναι ικανοποιημένοι από τις σχέσεις στην οικογένειά τους. Για την πλειονότητα των εφήβων (81,7%), οι σχέσεις στην οικογένεια ήταν το 2014 από *πολύ καλές έως άριστες*⁵. Οι 11χρονοι αντελήφθησαν τις σχέσεις στην οικογένεια ως *πολύ καλές ή άριστες* σε σημαντικό υψηλότερο ποσοστό (92,6%) σε σύγκριση με τους 13χρονους (80,1%) και τους 15χρονους (72,3%) – στους τελευταίους παρατηρήθηκαν τα χαμηλότερα ποσοστά ικανοποίησης μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων. Επιπλέον, σημαντικά υψηλότερο ποσοστό αγοριών (84,7%) από ό,τι κοριτσιών (78,8%) ανέφεραν *πολύ καλές έως άριστες* σχέσεις στην οικογένεια (Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Έφηβοι που ανέφεραν πολύ καλές έως άριστες* σχέσεις στην οικογένειά τους (%)

*Απάντησαν 8 έως 10 στη σχετική 11-βαθμη κλίμακα (0=πολύ κακές, ..., 10=πολύ καλές).

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

Διαχρονικά δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό των εφήβων που αξιολογούν τις σχέσεις στην οικογένειά τους από *πολύ καλές έως άριστες* (Γράφημα 4).

⁵ Οι έφηβοι απάντησαν μεταξύ «8» και «10» στη σχετική 11-βαθμη κλίμακα (0=πολύ κακές, ..., 10=πολύ καλές).

Επικοινωνία στην οικογένεια

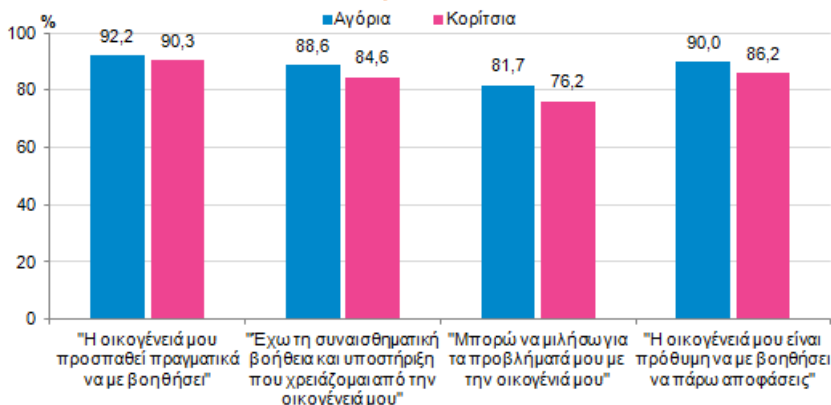
Οι έφηβοι απάντησαν σε ερώτηση σχετικά με το πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να μιλήσουν με τους γονείς τους για θέματα που τους απασχολούν. Η πλειονότητα των μαθητών (89,1%) ανέφεραν το 2014 ότι τους είναι κατά κανόνα *εύκολο*⁶ να μιλήσουν με τουλάχιστον έναν από τους γονείς τους, με το ποσοστό αυτό να μειώνεται από την μικρότερη ηλικιακή ομάδα στη μεγαλύτερη (94,8% οι 11χρονοι, 89,2% οι 13χρονοι και 83,0% οι 15χρονοι) και να είναι υψηλότερο για τα αγόρια (91,1%) από ό,τι τα κορίτσια (87,1%). Οι μαθητές απάντησαν ότι θεωρούν την επικοινωνία με τη μητέρα τους *εύκολη* σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (85,2%) απ' ό,τι με τον πατέρα τους (68,5%), με τη διαφορά αυτή να είναι εντονότερη στα κορίτσια (85,9% και 56,4%, αντίστοιχα) από ό,τι στα αγόρια (84,6% και 80,5%, αντίστοιχα).

Ένας στους 9 εφήβους (10,9%) απάντησε το 2014 ότι *δεν είναι εύκολο* να μιλήσει σε κανέναν από τους δύο γονείς τους, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό τα κορίτσια (12,9%) συγκριτικά με τα αγόρια (8,9%).

Διαχρονικά, το ποσοστό των εφήβων που θεωρούν ότι είναι *εύκολο* να μιλήσουν σε τουλάχιστον έναν από τους γονείς τους αυξήθηκε από 84,4% το 1998 σε 89,1% το 2014.

Υποστήριξη από την οικογένεια

Γράφημα 5. Έφηβοι που απάντησαν ότι συμφωνούν* με τις παρακάτω προτάσεις, ανά φύλο (%)

*Απάντησαν 5 έως 7 στη σχετική 7-βαθμη κλίμακα (1=Διαφωνώ πολύ, ..., 7=Συμφωνώ πολύ).

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

από την οικογένειά τους: από 92,1% στην ηλικία των 11 ετών, σε 84,2% στην ηλικία των 13 -και 79,1% στην ηλικία των 15 ετών.

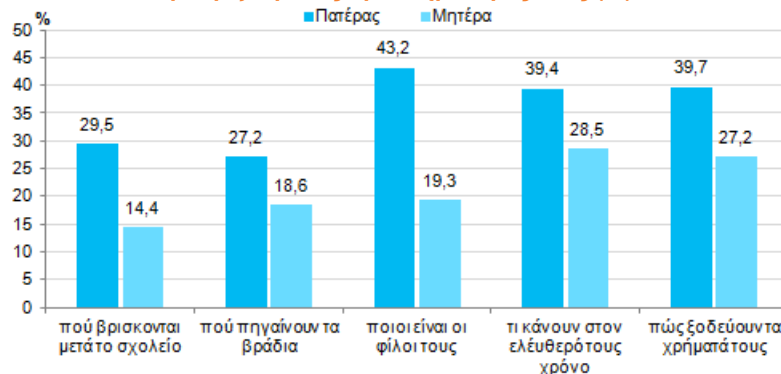
Γονεϊκός έλεγχος

Στους εφήβους έγινε ερώτηση σχετικά με το βαθμό στον οποίο οι γονείς γνωρίζουν για δραστηριότητές τους, όπως πού βρίσκονται μετά το σχολείο, πού πηγαίνουν τα βράδια, ποιοι/-ες είναι οι φίλοι/-ες τους, πώς ξοδεύουν τα χρήματά τους και τι κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εφήβων το 2014, ο πατέρας *δεν γνωρίζει*⁹ για τις

Το 2014 οι έφηβοι απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με τη στήριξη που τους προσφέρει η οικογένειά τους. Από τις απαντήσεις τους προκύπτει ότι τα κορίτσια νιώθουν ότι έχουν συναισθηματική υποστήριξη από την οικογένειά τους⁷ σε σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό από τα αγόρια (Γράφημα 5).

Όπως και από τις επιμέρους απαντήσεις, έτσι και από τη συνολική κλίμακα⁸ προκύπτει ότι τα κορίτσια νιώθουν σε χαμηλότερο ποσοστό από τα αγόρια ότι έχουν υποστήριξη από τους γονείς τους (82,1%, και 88,2% αντίστοιχα). Επιπλέον, από τη μικρότερη ηλικιακή ομάδα στη μεγαλύτερη μειώνεται το ποσοστό των εφήβων που νιώθουν ότι έχουν υποστήριξη

Γράφημα 6. Έφηβοι που απάντησαν ότι ο/η πατέρας/μητέρα τους *δε γνωρίζει* για τις δραστηριότητές τους (%)

Οι γονείς *δε γνωρίζουν**...

*Απάντησαν «γνωρίζει λίγο» ή «καθόλου».

Πηγή: ΕΠΙΨΥ | Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO, 2014

⁶ Οι έφηβοι απάντησαν «Πολύ εύκολο» ή «Εύκολο».

⁷ Οι έφηβοι απάντησαν 5 έως 7 στη σχετική 7-βαθμη κλίμακα των επιμέρους προτάσεων (1=Διαφωνώ πολύ, ..., 7=Συμφωνώ πολύ).

⁸ Οι έφηβοι απάντησαν 5 έως 7 στη σχετική 7-βαθμη κλίμακα των επιμέρους προτάσεων (1=Διαφωνώ πολύ, ..., 7=Συμφωνώ πολύ), σε τουλάχιστον 3 από τις 4 προτάσεις.

⁹ Οι έφηβοι απάντησαν «Γνωρίζει λίγο» ή «Δε γνωρίζει καθόλου».

δραστηριότητές τους σε υψηλότερο ποσοστό από ό,τι η μητέρα (Γράφημα 6). Έτσι, για τους δύο στους 5 εφήβους ο πατέρας δεν γνωρίζει ποιοι είναι οι φίλοι τους (43,2%), ή τι κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο (39,4%), ή που ξοδεύουν τα χρήματά τους (39,7%) (Γράφημα 6).

Συμπεράσματα

Η μεγάλη πλειονότητα των εφήβων στην Ελλάδα αναφέρουν ότι ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς τους- ωστόσο, το ποσοστό που αναφέρουν ότι ζουν σε μονογονεϊκού τύπου οικογένεια έχει διπλασιαστεί μεταξύ 1998 και 2014. Οι έφηβοι φαίνεται ότι αντιλαμβάνονται τις συνέπειες της πρόσφατης οικονομικής κρίσης μέσα από τις απαντήσεις τους αναφορικά με αντικειμενικούς και υποκειμενικούς δείκτες. Έτσι, όπως αναμενόταν, αυξάνεται το ποσοστό εκείνων που έχουν τουλάχιστον έναν άνεργο γονιό και παράλληλα μειώνεται αισθητά το ποσοστό εκείνων που θεωρούν καλή την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους. Παράλληλα, σημαντική μερίδα των εφήβων, και κυρίως των μεγαλύτερων σε ηλικία, βιώνουν έντονα την οικονομική κρίση όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την αδυναμία της οικογένειάς τους να κάνει διακοπές και ταξίδια, την ανάγκη για μετακόμιση σε μικρότερο σπίτι και, σε κάποιες περιπτώσεις, την αδυναμία για αγορά τροφίμων. Επιπλέον σημαντικό ποσοστό των εφήβων αναφέρουν ότι λόγω της κρίσης δημιουργήθηκαν καυγάδες και εντάσεις στην οικογένειά τους. Οι μικρότεροι έφηβοι δεν φαίνεται ότι βιώνουν ή αντιλαμβάνονται τόσο έντονα τις συνέπειες της κρίσης, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί τόσο στο ότι οι ίδιοι δεν έχουν την ωριμότητα να αντιληφθούν προβλήματα οικονομικής φύσης που αντιμετωπίζει η οικογένειά τους όσο και στο ότι οι γονείς τους τούς προστατεύουν από αυτά.

Αν και η οικονομική κατάσταση της οικογένειας των εφήβων φαίνεται να γίνεται δυσμενέστερη διαχρονικά,

δεν παρουσιάζονται σημαντικές μεταβολές στην ικανοποίηση που δηλώνουν οι έφηβοι από τις οικογενειακές τους σχέσεις. Παράλληλα, οι περισσότεροι από τους εφήβους νιώθουν ότι μπορούν να μιλήσουν στους γονείς τους για τα προβλήματά τους και βλέπουν την οικογένειά τους σαν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο νιώθουν άνετα και ασφαλείς. Εντούτοις, μικρή αλλά όχι ασήμαντη μερίδα των μαθητών δεν είναι ικανοποιημένοι ούτε από τις οικογενειακές σχέσεις ούτε από την ποιότητα της επικοινωνίας με τους γονείς τους.

Δεδομένου ότι η εφηβεία αποτελεί μια ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο στη ζωή του ανθρώπου, το οικογενειακό περιβάλλον και ιδιαίτερα οι σχέσεις εφήβου-γονιού πρέπει να αποτελέσουν πεδίο εστίασης στην ανάπτυξη πολιτικών και παρεμβάσεων ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης όπως αυτή που διανύει η χώρα. Κατά συνέπεια, παρεμβάσεις προαγωγής της σωματικής και ψυχοκοινωνικής υγείας που αναπτύσσονται στην κοινότητα και το σχολικό περιβάλλον, επιβάλλεται να λαμβάνουν υπόψη παράγοντες που σχετίζονται με την αυξημένη ευαλωτότητα των οικογενειών λόγω οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών.

Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών – HBSC/WHO

Η «Έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών» διεξάγεται στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «Health Behaviour in School-Aged Children» (HBSC, www.hbsc.org) υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Η έρευνα επαναλαμβάνεται ανά τετραετία σε περισσότερες από 40 χώρες παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για τον τρόπο ζωής των εφήβων και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία τους. Οι πληροφορίες αυτές κατευθύνουν τις πολιτικές πρόληψης των κρατών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Στη χώρα μας το πρόγραμμα πραγματοποιείται από το ΕΠΙΦΥ από το 1998 με την επιστημονική ευθύνη της Ομοτ. Καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Α. Κοκκέβη.

Στην έρευνα του 2014 συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 4.141 μαθητών εφηβικής ηλικίας (ΣΤ΄ Δημοτικού, Β΄ Γυμνασίου και Α΄ Λυκείου) από 245 σχολικές μονάδες. Οι μαθητές απάντησαν σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσαν μέσα στις τάξεις τους.

Η έρευνα υλοποιήθηκε χάρη στη μερική οικονομική ενίσχυση από τη UNICEF και στην εθελοντική συμβολή μελών και φοιτητών ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας.

Ηλεκτρονική πρόσβαση των ευρημάτων της έρευνας στην ιστοσελίδα: www.epipsi.gr

Για βιβλιογραφική αναφορά:

Κοκκέβη Α., Σταύρου Μ., Καναβού Ε., Φωτίου Α., Οι έφηβοι και η οικογένειά τους. Σειρά θεματικών τευχών: Έφηβοι, Συμπεριφορές & Υγεία. Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. Αθήνα, 2015.

Kokkevi, A., Stavrou, M., Kanavou, E., Fotiou, A. Adolescents and their family. Series of Short Reports: Adolescents, Behaviours & Health. University Mental Health Research Institute. Athens, 2015

Πληροφορίες:

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής

Τ.Θ. 66517 | Παπάγου | Αθήνα

Τηλ.: 210.61.70.014 | Φαξ: 210.65.37.273 | URL: www.epipsi.gr